

Svalbardrypa

The Svalbard rock ptarmigan

 Svalbardrypa (*Lagopus muta hyperborea*) finnes over de meste av Svalbard, og oppholder seg på øygruppa hele året. Svalbardrypa er en underart av fjellrype, og er både større og tyngre enn sin slektning i Fastlands-Norge. Foruten på Svalbard finnes svalbardrype på Frans Josef Land (Russland).

Svalbardrypene oppholder seg i ulike områder i vinter- og hekkeperioden. Det er vist at ryper på Svalbard har beveget seg mer enn 100 km mellom hekke- og vinterområdet, men generelt er trekk og vandringer dårlig kjent.

Om høsten bygger svalbardrypa opp et fettlager på opptil 350 gram til isolasjon og opplagsnæring i forkant av den lange og kalde arktiske vinteren. I vinterperioden søker rypene til områder med lite snø, gjerne med rik vegetasjon som for eksempel under fuglefjell.

Det finnes ingen pålitelige bestandsestimater for svalbardrypa for hele øygruppa. Siden 2000 har det vært et årlig overvåkingsprogram for svalbardrype i et område på 1200 km² rundt Longyearbyen. Fram til 2014 var bestanden fåtallig. Siden har bestanden vist en økende trend.

Svalbardrypa er lite sky, og man kan komme tett på. Hold likevel god avstand, slik at du ikke presser dem unødig. Det er også en årlig jakt på svalbardrypa, men det er forbudt å skyte dem i Longyearbyen og i nærområdene. Svalbardrypene har få naturlige fiender. Både fjellrev og snøugle kan ta de voksne fuglene, mens polarmåke og tyvjo kan snappe kyllinger.

 The Svalbard Rock Ptarmigan (*Lagopus muta hyperborea*) is found throughout most of Svalbard, and is resident on the island group the whole year. It is a subspecies of Rock Ptarmigan, and is both larger and heavier than its relative on the Norwegian mainland. The Svalbard Rock Ptarmigan is also found on Frans Josef Land (Russia).

The Svalbard Rock Ptarmigans inhabit different areas in winter than in the breeding season. It has been proved that the ptarmigans in Svalbard have moved more than 100 km between breeding and winter areas, but otherwise little is known about their migration and wandering.

In autumn the Svalbard Rock Ptarmigan accumulates a layer of fat of up to 350 grams as insulation and nourishment in advance of the long and cold Arctic winter. During the winter the Ptarmigans seek out areas with little snow, preferably with rich vegetation, for example below bird cliffs.

There are no reliable estimates of the Svalbard Rock Ptarmigan population for the whole archipelago. An annual monitoring programme that was established in 2000 in a 1200 km² area around Longyearbyen, has shown that the population was at a low level until 2014. Since then the population has shown an increasing trend.

The Svalbard Rock Ptarmigan is not at all shy, and one can approach it closely. Keep however at a good distance in order not to stress it unnecessarily. There is also annual hunting of the Ptarmigan, but to shoot them in Longyearbyen and surroundings is forbidden. The Svalbard Rock Ptarmigan has few natural enemies. Both Arctic Fox and Snowy Owl can take adult birds, while Glaucous Gull and Arctic Skua can grab chicks.

Et svalbardrype-par i mai-juni. Hannen (den lyse), også kalt steggen, utvikler en stor og kjøttrød kam over øyet om våren. Steggen er helt hvit med svarte stjertfjær i hele vinterhalvåret, og fram til slutten av juni. På sensommeren utvikler steggen en noe rufsete brun sommerdrakt. Hunnen (høna) skifter til sommerdrakt (brunspettet) allerede i mai, og har en mindre synlig rødlig «kam» over øyet i samme periode.

A pair of Svalbard Rock Ptarmigans in May-June. The male or cock (the white one), develops a striking and blood-red «comb» over the eye in spring. The male is all white apart from black tail feathers during the entire winter and until the end of June. In late summer the male develops a somewhat ruffled brown summer coat. The female or hen moults to summer plumage (brown-speckled) as early as May, and has a rather less obvious «comb» over the eye during the same period.

Om vinteren får begge kjønn hvit fjædrakt, med unntak av svarte stjertfjær som er vanskelig å få øye på hvis ikke rypa sees i flukt. Steggen har en sort bredt bånd (tøyle) som går fra nebbroten til litt forbi øyet (høyre). Mange av hønene har også svart tøyle (trolig de eldre). Noen mangler tøyle helt, eller har en ubrutt tøyle (flekk) mellom øye og nebb.

In winter both sexes get a white winter plumage, with the exception of black tail feathers that are difficult to detect if the Ptarmigan is not seen in flight. The male has a broad black band or «bridle» from the base of the bill to a little past the eye (right). Many of the females also have the black bridle (probably older birds). Some completely lack the bridle, or have a continuous bridle (patch) between the eye and the bill.

Reiret plasseres i tørre områder på tundraen. Det er godt kamuflert og underlaget består av plantedeler. Kullstørrelsen er oftest mellom 9 og 11 egg.

The nest is placed in a dry area on the tundra. It is well camouflaged and the underlayer consists of pieces of plants. The clutch usually comprises 9 to 11 eggs.

Eggene klekkes nærmest synkront, og ungene forlater reiret sammen med høna én til to dager etter klekking. Så starter en vandring for å finne de beste beiteområdene for ungene som spiser selv fra første dag. Ungene er flygedyktige etter 10-12 dager, men holder seg sammen med høna i 10-12 uker.

The eggs hatch almost synchronously, and the young leave the nest together with the female one or two days after hatching. Then they begin wandering to find the best foraging areas for the young which themselves eat from the first day. The young are able to fly after 10-12 days, but remain together with the female for 10-12 weeks.

I vinterperioden beiter svalbardrypene oftest i områder med lite snø eller på avblåste rabber. I andre områder med mer snø kan de dra nytte av svalbardreinen som bruker klovene for å grave fram vegetasjon. Derfor er det ikke uvanlig å se rypeflokker som holder seg i nærheten av reinsdyrene.

During winter the Svalbard Rock Ptarmigans mainly forage in areas with little snow or on wind-blown ridges. In other areas with more snow they can take advantage of the Svalbard Reindeer which use their hooves to scrape forth the vegetation. Therefore it is not unusual to see flocks of Ptarmigans that stay near the reindeer.

Svalbardrypene lever av plantekost hele året, men tar i tillegg insekter om sommeren. Om sommeren og tidlig høsten er harerug (*Bistorta vivipara*) (over) viktigst, senere på året og om vinteren er det fjellrapp (*Poa alpina*) og fjellbunke (*Deschampsia alpina*) som ofte foretrekkes. Polarvier (*Salix polaris*) er viktig om våren (over, venstre).

The Svalbard Rock Ptarmigans live on vegetation the whole year, but also take insects in the summer. In summer and early autumn Alpine bistort (*Bistorta vivipara*) (above) is most important, later in the year and in winter Alpine meadow grass (*Poa alpina*) and Alpine hair grass (*Deschampsia alpina*) are most often preferred. Polar willow (*Salix polaris*) is important in spring (above, left).